

Практичне заняття 2. Теоретичні засади управління земельними ресурсами та землекористуванням. Основні методи та інструменти управління у землекористуванні

*Управління земельними ресурсами – це систематичний, свідомий, цілеспрямований вплив держави і суспільства на земельні відносини щодо організації використання земельних ресурсів
(Третяк А.М.)*

Мета вивчення теми: розглянути теоретичні засади управління земельними ресурсами та землекористуванням; ознайомитись із поняттям та метою управління земельними ресурсами; з'ясувати сутність і зміст управління у землекористуванні; розглянути завдання, функції та принципи управління; дати характеристику функціям управління; розглянути роль управління земельними ресурсами; розкрити поняття методів управління земельними ресурсами; ознайомитись з основними засадами визначення методів та інструментів управління землекористуванням.

План

1. Основні підходи до формування управління земельними ресурсами.
2. Основні засади визначення методів та інструментів управління землекористуванням.
3. Основні методи та інструменти управління у землекористуванні:
 - 3.1 Метод та інструменти регулювання земельних відносин.
 - 3.2. Метод та інструменти адміністрування землекористування.
 - 3.3. Метод та інструменти землевпорядного проектування.

☞ Основні терміни і поняття

Земельні ресурси, управління земельними ресурсами, мета управління земельними ресурсами, завдання, функції та принципи управління, функції управління, методи державного управління: економічні, організаційно-розпорядчі (адміністративні), правового регулювання, соціально-політичні, соціально-психологічні, морально-етичні, економічні інструменти, землевпорядно-правові інструменти, організаційно-землевпорядні інструменти; методи управління земельними ресурсами, метод та інструменти регулювання земельних відносин, метод та інструменти адміністрування землекористування, метод та інструменти землевпорядного проектування.

☞ Методичні рекомендації

У першому питанні потрібно розглянути теоретичні засади управління земельними ресурсами та землекористуванням. Для початку варто з'ясувати сутність поняття «управління земельними ресурсами», його мету та зміст, суб'єкт та об'єкт управління. Надалі необхідно охарактеризувати завдання,

функції та принципи управління. Характеристика функцій управління полягає в розгляді призначення і властивостей основних функцій: планування, організація, мотивація, координація та контроль. Варто акцентувати увагу на тому, що в процесі формування етапів процесу управління здійснюється реалізація основних принципів управління: науковості, системності та комплексності, централізованості і децентралізованості, пропорційності, економії часу, делегування повноважень, зворотного зв'язку. Принципи управління земельними ресурсами можна розділити на загальні і часткові.

Розкриття *другого питання* вимагає від студента звернути увагу на той факт, що методи управління – це система способів і прийомів впливу суб'єкта управління на об'єкт управління для досягнення певного результату. Необхідно навести класифікації методів управління (наприклад, економічний, правовий, адміністративний, соціально-психологічний метод управління). Для повного розкриття питання важливо з'ясувати основні засади визначення методів та інструментів управління землекористуванням.

У *третьому питанні* необхідно розглянути основні методи та інструменти управління у землекористуванні: метод та інструменти регулювання земельних відносин; метод та інструменти адміністрування землекористування; метод та інструменти землепорядного проектування.

Запитання та завдання для обговорення

1. Розкрийте сутність поняття «управління земельними ресурсами».
2. Назвіть основні функції управління.
3. Опишіть основні принципи управління.
4. Охарактеризуйте механізми державного регулювання земельних відносин.
5. Розгляньте методи державного управління та їх групи.
6. Охарактеризуйте сутність інструментів методу державного та самоврядного регулювання земельних відносин.
7. Розкрийте місце адміністрування землекористування в управлінському контексті.
8. З'ясуйте поняття та основні засади формування земельного моніторингу.

Одноваріантні запитання («Так» чи «Ні»)

1. Земельний кодекс України ділить суб'єкти земельних відносин на власників земельних ділянок, землекористувачів, орендарів і власників сервітутів.
2. Принципи управління – це найбільш загальні, основоположні правила і рекомендації, які повинні враховуватися і виконуватися в практичній діяльності на всіх рівнях управління.
3. Управління – це вид діяльності, який складається з наступних основних функцій: планування, організація, мотивація, координація та контроль.
4. Сучасна теорія земельного адміністрування забезпечує регулювання земельних відносин чотирьох видів: відносинами власності на землю; відносинами оцінки земель, земельних ділянок та землекористування;

відносинами використання землі (*землекористування*); відносинами розвитку (*планування*) землекористування.

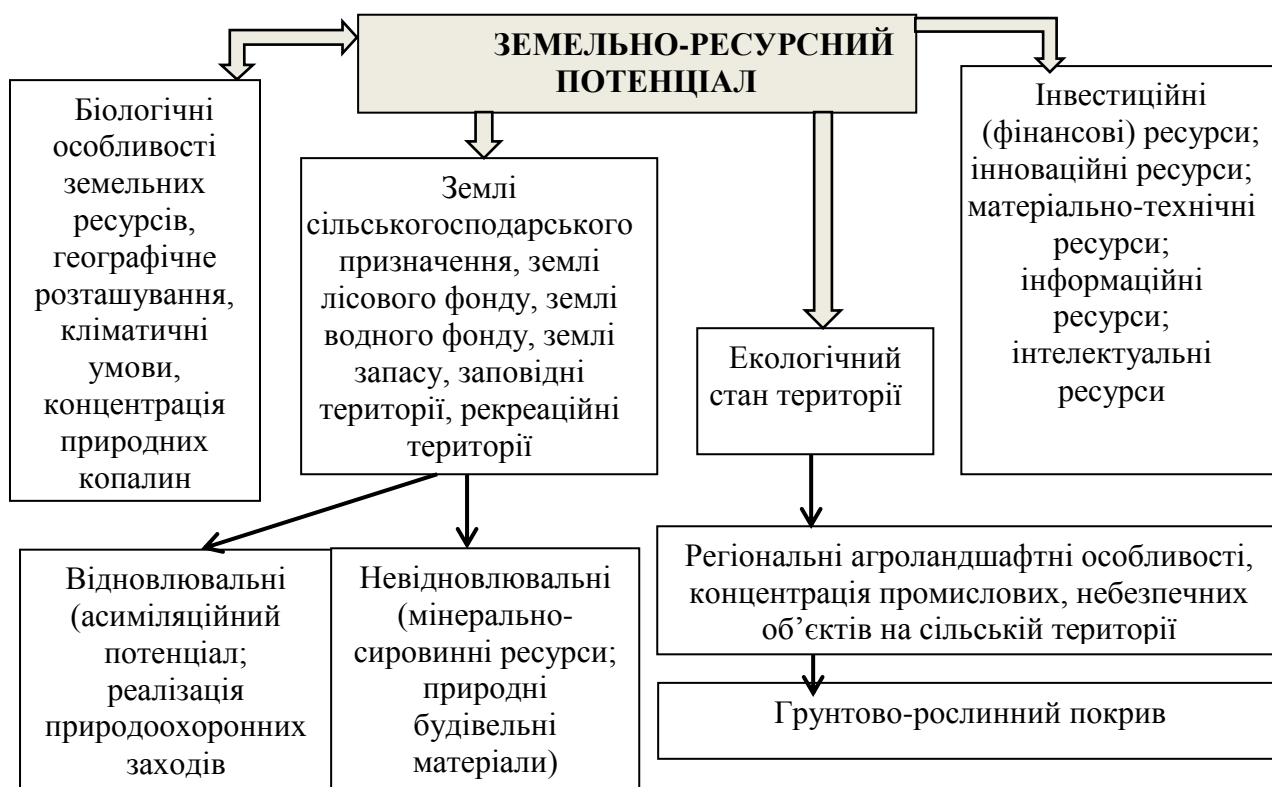
5. Адміністрування землекористування – це процеси, пов’язані із земельною власністю, вартістю землекористування, використанням землі і розвитком землекористування, які здійснюються державою шляхом використання установ суспільного або приватного сектора.

6. Управлінські рішення реалізують за допомогою адміністративного, правового, землевпорядного, економічного методів чи їх поєднань.

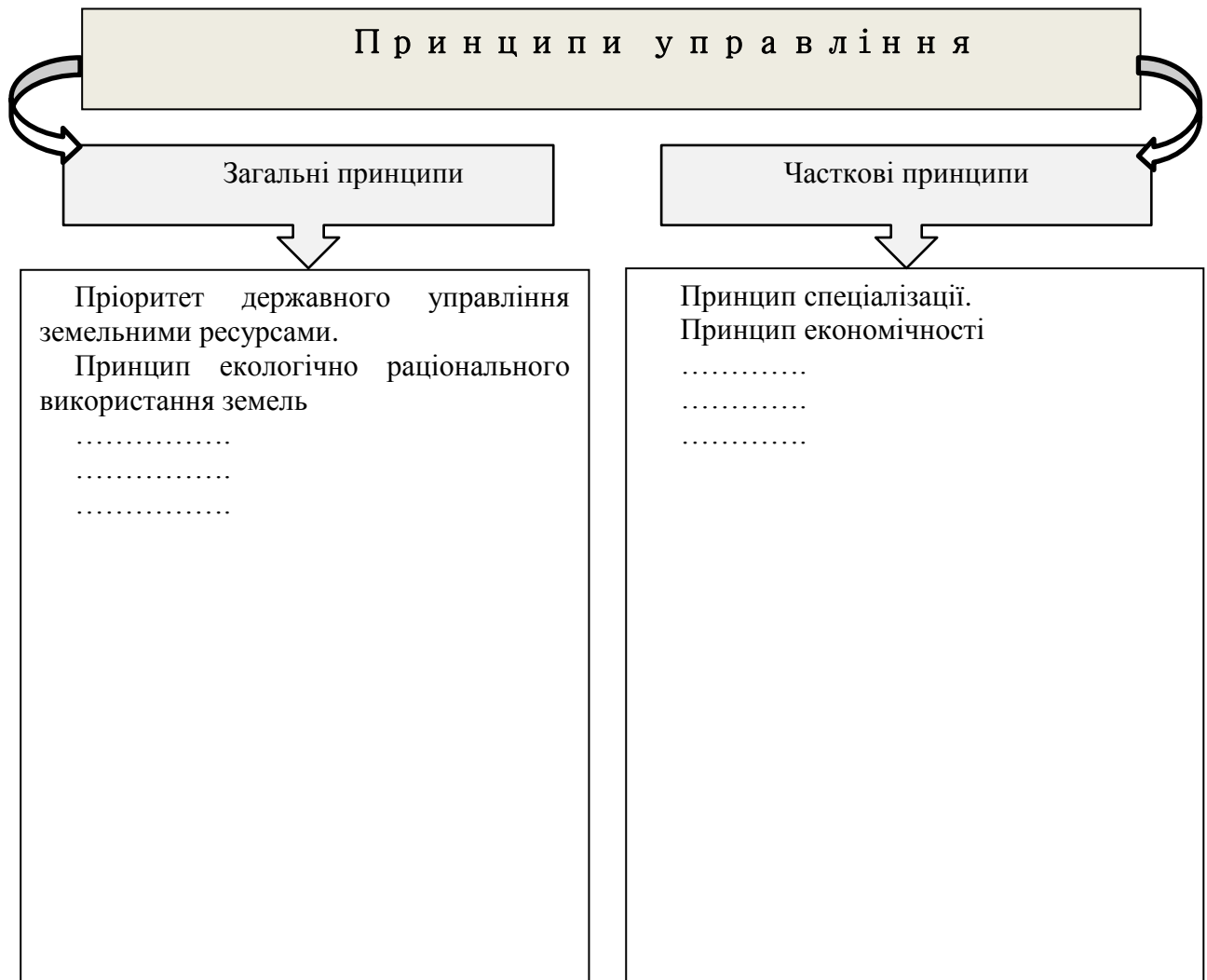

Практичні завдання

Завдання 1. Міркуємо та аналізуємо. Використовуючи схему, поясніть класифікаційні види, взаємозв’язки у формуванні і використанні земельно-ресурсного потенціалу.

Завдання 2. Завершіть схему. Охарактеризуйте принципи управління земельними ресурсами.

Завдання 3. Заповніть таблицю.

Таблиця 1 – Характеристики методів використовуваних при прийнятті управлінських рішень

Метод	Перевага	Недолік
Аналітичний		
Експертних оцінок		
Розрахунково-кореляційний		
Економіко-математичне моделювання		
Кластерний аналіз		
Метод земельпорядного проектування		

Завдання 4. Приведіть у відповідність.

Таблиця 2 – Методи до управління земельними ресурсами та землекористуванням

Метод		Пояснення	
1	Системний	А	Метод базується на підході до організації та аналізу управління земельними ресурсами та землекористуванням, заснований на виділенні і розгляді його процесів, кожен з яких протікає у взаємозв'язку з іншими процесами організації землекористування або зовнішнім середовищем.
2	Процесний	Б	Основною метою цього методу є підвищення ефективності управління за рахунок підвищення ролі людських ресурсів організаційно-управлінських структур або реалі заборів управлінських рішень (землепорядних заходів).
3	Функціональний	В	Ґрунтується на чіткому визначенні цілей управління земельними ресурсами та землекористуванням та розроблення державних, регіональних, місцевих програм з оптимального досягнення цих цілей з урахуванням ресурсів, необхідних для реалізації програм.
4	Поведінковий	Г	Метод базується на підході, коли управлінська діяльність представлена як набір функцій з управління земельними ресурсами та землекористуванням, розподіляються серед виконавців, де їх виконують конкретні юридичні або фізичні особи.
5	Програмно-цільовий	Д	Управління здійснюється у вигляді складного процесу, який дає можливість визначити перспективи організації використання земельних та інших природних ресурсів і розвитку землекористування в майбутньому.
6	Прогнозний	Е	Це методологія дослідження об'єктів управління земельними ресурсами та землекористуванням як систем.

Завдання 5. Аргументуйте або спростуйте такі тези:

1. Адміністративно-правовим методам та інструментам характерні недоліки, зокрема, відсутність гнучкості та швидкої реактивності на динаміку суб'єкта та об'єкта земельних відносин, відсутність ефекту стимулювання інноваційного розвитку. Недоліки зумовлюють потребу у застосуванні такої групи інструментів комплексно з іншими.

Призначення адміністративно-правових інструментів механізму сталого розвитку земельних відносин – закріплення права суспільства та кожної людини на безпечне довкілля, попередження та компенсація завданої шкоди здоров'ю чи майну, а також визначення права громадян та юридичних осіб на приватну власність на землю та інші природні ресурси (право на отримання доходу (ренти) від використання (володіння), розпорядження майном, відповідальність за порушення встановлених правил і норм використання).

2. Розглядаючи суть управління, французький інженер А. Файоль відзначав: «Управляти – це передбачати, організовувати, розпоряджатись, координувати і контролювати». Це означає, що суть управління земельними ресурсами полягає в забезпеченні цілеспрямованого, планомірного впливу суб'єкта управління на об'єкт управління (земельні ресурси) з метою підтримання їх стійкого стану або переведення в новий бажаний стан. Економічний зміст процесу управління земельними ресурсами тісно зв'язаний з системою земельних відносин, які виникають між людьми, колективами людей, державою та іншими структурами в процесі використання землі.

Завдання 6. Завершіть структурно-логічну схему «Сутність інструментів методу державного та самоврядного регулювання земельних відносин».

